

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

15. ožujka 2017.^{1*}

„Zahtjev za prethodnu odluku – Elektroničke komunikacijske mreže i usluge – Direktiva 2002/22/EZ – Članak 25. stavak 2. – Usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika – Direktiva 2002/58/EZ – Članak 12. – Telefonski imenici pretplatnika – Stavljanje na raspolaganje osobnih podataka pretplatnika u svrhu njihove objave u telefonskom imeniku odnosno njihovo korištenje u svrhu javno dostupne usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika – Pretplatnikov pristanak – Razlika ovisno o državi članici u kojoj se pruža javno dostupna usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i/ili telefonskih imenika – Načelo nediskriminacije“

U predmetu C-536/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio College van Beroep voor het bedrijfsleven (Žalbeni sud za upravne sporove u gospodarstvu, Nizozemska), odlukom od 3. srpnja 2015., koju je Sud zaprimio 13. listopada 2015., u postupku

Tele2 (Netherlands) BV,

Ziggo BV,

Vodafone Libertel BV

protiv

Autoriteit Consument en Markt (ACM),

uz sudjelovanje:

European Directory Assistance NV,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader i E. Jarašiūnas (izvjestitelj), suci, nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: R. Schiano, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 5. listopada 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Tele2 (Netherlands) BV, Q. R. Kroes i P. F. Reker, *advocaten*,

¹ — Jezik postupka: nizozemski

— za Ziggo BV, W. Knibbeler i N. Lorjé, *advocaten*,
— za Vodafone Libertel BV, H. P. Wiersema, *advocaat*,
— za nizozemsku vladu, M. de Ree, M. Bulterman i J. Langer, u svojstvu agenata,
— za Europsku komisiju, H. Kranenborg, G. Braun i L. Nicolae, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 9. studenoga 2016.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 25. stavka 2. Direktive 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL 2002., L 108, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 3.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL 2009., L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224.; u daljnjem tekstu: Direktiva o univerzalnoj usluzi).
- 2 Taj je zahtjev upućen u okviru spora između Tele2 (Netherlands) BV, Ziggo BV i Vodafone Libertel BV, društava s poslovnim nastanom u Nizozemskoj, s jedne strane, i Autoriteit Consument en Markt (ACM) (Tijelo za potrošače i tržište), s druge strane, povodom odluke koju je to tijelo donijelo u okviru spora između tih društava i European Directory Assistance NV (u daljnjem tekstu: EDA), društva s poslovnim nastanom u drugoj državi članici povodom objavljivanja od strane potonjeg podataka o njegovim pretplatnicima u svrhu pružanja usluga javno dostupne službe davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika koji se nude u toj državi članici i/ili u drugim državama članicama.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva o univerzalnoj usluzi

- 3 Uvodne izjave 11. i 35. Direktive o univerzalnoj usluzi propisuju:

„(11) [...] Direktiva 97/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području telekomunikacija [(SL 1998., L 24, str. 1.)] osigurava pretplatnicima pravo na privatnost u vezi s uključivanjem njihovih osobnih podataka u javni telefonski imenik.

[...]

(35) Pružanje usluga telefonskog imenika i usluga službe za korisnike već je otvoreno za konkurenciju. Odredbe ove Direktive nadopunjuju odredbe Direktive 97/66/EZ, tako da se pretplatnicima daje pravo na to da se njihovi osobni podaci uključe u tiskani odnosno elektronički telefonski imenik. Svi davatelji usluga koji dodjeljuju telefonske brojeve svojim pretplatnicima obvezni su učiniti dostupnima relevantne podatke na pošten, ekonomičan i nediskriminirajući način.”

- 4 Članak 1. navedene direktive naslovljen „Sadržaj i područje primjene” utvrđuje u svojem stavku 1.:

„U okviru Direktive 2002/21/EZ [Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL 2002., L 108, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 49., str. 25.)], ova se Direktiva odnosi na osiguravanje mreža elektroničkih komunikacija i usluga namijenjenih krajnjim korisnicima. Cilj je osigurati dostupnost kvalitetnih usluga s javnim pristupom na području cijele [Europske unije] [putem djelotvornog tržišnog natjecanja i mogućnosti izbora] te poboljšati okolnosti u kojima na tržištu potrebe krajnjih korisnika nisu uspješno zadovoljene. [...]”

- 5 Poglavlje II. Direktive o univerzalnoj usluzi odnosi se na obveze pružanja univerzalne usluge. U tom poglavlju članak 5. naslovljen „Služba davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonski imenici” glasi kako slijedi:

„1. Države članice osiguravaju:

- (a) najmanje jedan sveobuhvatan telefonski imenik koji će biti dostupan krajnjim korisnicima u obliku koji odobri nadležno tijelo, bilo u tiskanom, elektroničkom obliku, ili u oba, te se mora redovito, a najmanje jednom godišnje, obnavljati;
- (b) da najmanje jednu sveobuhvatnu službu davanja obavijesti o brojevima pretplatnika treba biti dostupna krajnjim korisnicima, uključujući korisnike javnih telefonskih govornica.

(2) Imenici navedeni u stavku 1. sadrže, prema odredbama članka 12. Direktive 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u sektoru elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) [(SL 2002., L 201, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.)], sve pretplatnike javno dostupnih telefonskih usluga.

[...]”

- 6 Poglavlje IV. Direktive o univerzalnoj usluzi odnosi se na interese i prava krajnjih korisnika U tom poglavlju članak 25. naslovljen „Telefonski imenik usluga informacija” predviđa:

„1. Države članice osiguravaju pravo pretplatnika javno dostupnih telefonskih usluga na upisivanje u javno dostupni imenik naveden u članku 5. stavku 1. točki (a), te da operatori usluge upita vezanih uz imenik i/ili imenike u skladu sa stavkom 2. imaju pravo pristupa njihovim podacima.

2. Države članice osiguravaju da svi poduzetnici koja dodjeljuju telefonske brojeve pretplatnicima ispunjavaju sve razumne zahtjeve za objavljivanje relevantnih podataka, u obliku oko kojega su se sve strane usuglasile, pod uvjetima koji su pošteni, objektivni, ekonomični i nediskriminirajući, sve s ciljem pružanja javno dostupnih usluga službe davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika.

[...]

5. Stavci od 1. do 4. primjenjuju se u skladu sa zahtjevima zakonodavstva [Unije] o zaštiti osobnih podataka i privatnosti, posebno člankom 12. Direktive [2002/58].”

Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama

- 7 Na temelju uvodne izjave 39. Direktive 2002/58, kako je izmijenjena Direktivom 2009/136 (u daljnjem tekstu: Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama):

„(39) Obveza obavješćivanja pretplatnika o svrsi odnosno svrhama javnih telefonskih imenika u koje će se uključiti i njihovi osobni podaci treba se nametnuti stranci koja prikuplja podatke za takvo uključivanje. Ako se podaci mogu prenijeti trećoj osobi ili više trećih osoba, pretplatnik treba biti obaviješten o ovoj mogućnosti te o primatelju odnosno kategorijama mogućih primatelja. Bilo koji prijenos podataka treba biti podložan uvjetu prema kojemu se podaci ne mogu koristiti u druge svrhe osim onih zbog kojih se prikupljaju. Ako osoba koja prikuplja podatke od pretplatnika ili neka treća osoba kojoj su podaci proslijeđeni želi koristiti podatke u neku dodatnu svrhu, tada stranka koja je u početku prikupljala podatke ili treća osoba, kojoj su podaci proslijeđeni, treba dobiti ponovni pristanak pretplatnika.”

- 8 Članak 1. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama naslovljen „Područje primjene i cilj” utvrđuje u svojem stavku 1.:

„Direktiva osigurava usklađenost nacionalnih odredbi koje su potrebne kako bi se osigurala odgovarajuća razina zaštite osnovnih prava i sloboda, a posebno prava na privatnost i povjerljivost, s obzirom na obradu osobnih podataka u području elektroničkih komunikacija, te kako bi se osiguralo slobodno kretanje takvih podataka i elektroničke komunikacijske opreme i usluga u [Uniji].”

- 9 Članak 12. navedene direktive pod naslovom „Telefonski imenici pretplatnika” propisuje:

„1. Države članice osiguravaju da pretplatnici budu obaviješteni, bez naknade te prije njihovog uvrštavanja u telefonski imenik, o svrsi odnosno svrhama tiskanog ili elektroničkog telefonskog imenika pretplatnika, koji je dostupan javnosti ili koji se može nabaviti putem usluga informacija i u koji se mogu uključiti njihovi osobni podaci, kao i o svim drugim mogućnostima uporabe zasnovanima na funkcijama pretraživanja koje su ugrađene u elektroničke verzije telefonskog imenika.

2. Države članice osiguravaju da se pretplatnicima pruži mogućnost odrediti hoće li njihovi osobni podaci biti uključeni u javni telefonski imenik, te, ako hoće, koji podaci, u onoj mjeri u kojoj su ti podaci relevantni za svrhu telefonskog imenika koju je odredio njegov davatelj, kao i mogućnost provjeriti, ispraviti ili opozvati takve podatke. Neuključivanje u javni telefonski imenik pretplatnika, provjera, ispravak ili opoziv osobnih podataka iz imenika su besplatni.

3. Države članice mogu zahtijevati da se od pretplatnika traži dodatni pristanak za bilo koju svrhu javnog telefonskog imenika, osim traženja kontaktnih podataka o osobama na temelju njihovog imena te, gdje je to potrebno, minimuma drugih identifikatora.

[...].”

Nizozemsko pravo

- 10 Na temelju članka 1.1. točke (e) Besluit universele dienstverlening en eindgebruikersbelangen (odluke koja se odnosi na univerzalnu uslugu i interese krajnjih korisnika) od 7. svibnja 2004. (Stb. 2004, br. 203, u daljnjem tekstu: Bude):

„[S]tandardna usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika jest usluga telefonskih informacija dostupna javnosti koja omogućuje pretraživanje telefonskih brojeva samo kombinirajući podatke o imenu s podacima o adresi, kućnom broju, poštanskom broju odnosno mjestu stanovanja pretplatnika.”

11 Članak 3.1. Budea glasi kako slijedi:

„Pružatelj usluge koji dodjeljuje telefonske brojeve pretplatnicima ispunjava sve razumne zahtjeve za objavljivanje relevantnih podataka, u obliku oko kojega su se sve strane usuglasile, pod uvjetima koji su poštteni, objektivni, ekonomični i nediskriminirajući, s ciljem pružanja javno dostupnih telefonskih imenika i javno dostupnih usluga službe davanja obavijesti o pretplatnicima.”

12 Sukladno članku 3.2. Budea:

„1. Pružatelj telefonske usluge dostupne javnosti koji, prije ili u trenutku sklapanja ugovora s korisnikom, zatraži njegovo ime i adresu (ulicu i kućni broj, poštanski broj i mjesto), također mora od njega zatražiti pristanak da se ti osobni podaci i broj telefona koji mu je bio dodijeljen objave u svakom standardnom telefonskom imeniku i svakoj pretplatničkoj datoteci kojom se koristi u svrhu standardne usluge davanja informacija o pretplatnicima. Pristanak iz prethodne rečenice traži se posebno za svaku vrstu osobnih podataka.

2. Dani pristanak relevantna je informacija u smislu članka 3.1.

3. Pružatelj telefonske usluge dostupne javnosti koji također traži pristanak koji se odnosi na upis u nestandardni telefonski imenik ili u pretplatničke datoteke koje se ne koriste isključivo za standardnu uslugu informacija o pretplatnicima osigurava da su način i oblik na koji se traži pristanak iz članka 1. u najmanju ruku jednaki načinu i obliku na koji se traži prvotni pristanak iz ovog stavka.”

13 Članak 11.6 Telecommunicatiewet (Zakon o telekomunikacijama) od 19. listopada 1998. (Stb. 1998, br. 610) predviđa:

„1. Svatko tko objavljuje telefonski imenik dostupan javnosti ili pruža javno dostupnu uslugu davanja obavijesti o brojevima pretplatnika besplatno obavještava pretplatnika prije uvrštavanja njegovih osobnih podataka u imenik odnosno bazu podataka pretplatnika koji se koriste u svrhu usluge davanja obavijesti o pretplatnicima:

- a) u koju svrhu su uspostavljeni imenik i usluga davanja obavijesti o pretplatnicima o kojima je riječ i, ako se radi o elektronskoj verziji imenika, o mogućnostima korištenja koje se temelje na uključenim funkcijama pretraživanja, i
- b) o vrstama osobnih podataka koje se mogu naći u imeniku i usluzi davanja obavijesti o pretplatniku o kojoj je riječ, uzimajući u obzir svrhu u koju su oni uspostavljeni.

2. Telefonski imenik dostupan javnosti i baza podataka koja se koristi u svrhu usluge davanja obavijesti o pretplatnicima reproduciraju osobne podatke pretplatnika samo ako je on dao svoj pristanak i ograničuju se na podatke koje je pretplatnik u tom pogledu pružio. Neuvrštavanje u imenik ili bazu podataka pretplatnika koji se koriste u svrhu usluge davanja obavijesti o pretplatnicima je besplatno.

3. Ako se obradom osobnih podataka koji se nalaze u javno dostupnom imeniku i u bazi podataka koja se koristi u svrhu usluge davanja obavijesti o pretplatnicima ostvaruju svrhe koje se ne odnose na mogućnost pretraživanja brojeva u bazi podataka koji se odnose na ime povezano s podacima poput ulice, kućnog broja, poštanskog broja i mjesta stanovanja pretplatnika, zahtijeva se posebni pristanak pretplatnika za svaku od tih drugih svrha.

4. Pretplatnik ima pravo besplatno provjeriti, ispraviti ili opozvati svoje osobne podatke iz javno dostupnog imenika odnosno iz baze podataka pretplatnika koja se koristi u svrhu usluge davanja obavijesti o pretplatnicima.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 14 EDA je društvo osnovano u skladu s belgijskim pravom koje pruža usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskog imenika dostupne na belgijskom državnom području. Ono je od poduzetnika koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima u Nizozemskoj (u daljnjem tekstu: nizozemski poduzetnici) zatražilo da mu stave na raspolaganje podatke o svojim pretplatnicima. Budući da su ti poduzetnici odbili dostaviti tražene podatke, EDA je 18. siječnja 2012. pokrenula postupak pred ACM-om postavivši zahtjev za rješavanje spora.
- 15 Odlukama od 5. lipnja 2013. ACM je kao nacionalno regulatorno tijelo odlučilo o EDA-inom zahtjevu usvojivši sljedeće mjere. Kao prvo, EDA se može pozvati na članak 3.1. Budea jer koristi brojeve koji su joj stavljeni na raspolaganje i relevantne informacije u svrhu stavljanja na tržište standardne usluge obavijesti o brojevima pretplatnika. Kao drugo, nizozemski poduzetnici moraju EDA-i staviti na raspolaganje baze podataka koje se odnose na njihove pretplatnike (imena, adrese, brojeve telefona) pod uvjetima koji su poštenu, objektivni, ekonomični i nediskriminirajući. Kao treće, nizozemski se poduzetnici u razumnom roku moraju uvjeriti da je pristanak koji su zatražili od svojih pretplatnika prilikom sklapanja ugovora za upis njihovih podataka u svaki standardni telefonski imenik i svaku bazu podataka pretplatnika koja se koristi za uslugu obavijesti o brojevima pretplatnika u skladu s odredbama članka 3.2. Budea.
- 16 Nizozemski poduzetnici su podnijeli žalbu protiv odluka ACM-a pred College van Berop voor het bedrijfsleven (Žalbeni sud za upravne sporove u gospodarstvu, Nizozemska).
- 17 Sud koji je uputio zahtjev u prvom redu navodi da, budući se člankom 3.1. Budea u nizozemsko pravo prenosi članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi, treba utvrditi opseg potonje odredbe da bi se moglo odgovoriti na pitanje koje je među strankama u glavnom postupku sporno, to jest određuje li navedeni članak 3.1. nizozemskim poduzetnicima da EDA-i stave na raspolaganje podatke o svojim pretplatnicima iako EDA nema poslovni nastan u Nizozemskoj.
- 18 U tom pogledu primjećuje da se tumačenje članka 25. stavka 2. navedene direktive koje je Sud iznio u presudi od 5. svibnja 2011., *Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279)*, ne odnosi na prekogranično stavljanje na raspolaganje podataka o pretplatnicima i da zbog toga ne odgovara na pitanje treba li se ta odredba tumačiti na način da je obvezno staviti svoje podatke o pretplatnicima na raspolaganje pružatelju usluga službe davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika s poslovnim nastanom u drugoj državi članici.
- 19 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ističe, što se tiče dobivanja pretplatnikova pristanka, da članak 3.2. Budea predviđa da pružatelj usluge pribavlja taj pristanak za uključivanje osobnih podataka i brojeva telefona koje je dodijelio u svaki standardni telefonski imenik i svaku bazu podataka pretplatnika kojom se koristi u svrhu pružanja standardne usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika. Pojašnjava da se, prema obrazloženju utvrđenom u prijedlogu članka 3.2. Budea „tom odredbom želi izbjeći da svaki pružatelj usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika dostupnih javnosti bude obvezan od svakog pretplatnika posebno zatražiti pristanak za standardno uključivanje”.
- 20 Sud koji je uputio zahtjev primjećuje da se stranke u glavnom postupku spore oko pitanja dopušta li, s jedne strane, članak 3.2. Budea pribavljanje pristanka pretplatnika za korištenje njihovih osobnih podataka na različit način ovisno o tome jesu li ti podaci namijenjeni nizozemskim pružateljima usluga ili stranim pružateljima usluga službe davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i/ili telefonskih imenika i, s druge strane, treba li pretplatnicima ostaviti izbor davanja odnosno uskraćivanja pristanka ovisno o zemlji u kojoj poduzetnik koji traži informacije pruža svoje usluge. U tom pogledu, on smatra da se u biti postavlja pitanje kako uspostaviti ravnotežu između poštovanja načela nediskriminacije i zaštite privatnosti u okviru navedenog zahtjeva za pristanak.

- 21 U tim je okolnostima College van Beroep voor het bedrijfsleven (Žalbeni sud za upravne sporove u gospodarstvu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi tumačiti na način da se zahtjev poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici mora također shvaćati kao zahtjev kada isti zahtijeva informacije s ciljem pružanja javno dostupnih usluga službe davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika koje se nude u toj državi članici i/ili u drugim državama članicama?
  2. Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, može li pružatelj usluge koji dodjeljuje telefonske brojeve, te je na temelju nacionalnog propisa obavezan od korisnika zatražiti suglasnost prije unošenja u standardnu uslugu davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i standardni telefonski imenik, prema načelu nediskriminacije kod zahtjeva za suglasnost različito postupati ovisno o tome u kojoj državi članici poduzetnik koji zahtijeva informacije u smislu članka 25. stavka 2. Direktive o univerzalnoj usluzi čini dostupnima obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonski imenik?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 22 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li se članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi tumačiti na način da pojam „zahtjevi“ iz tog članka podrazumijeva i zahtjev koji je podnio poduzetnik s poslovnim nastanom u državi članici različitoj od one u kojoj imaju poslovni nastan poduzetnici koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima, koji traži relevantne informacije kojima raspoložu ti poduzetnici u svrhu pružanja javno dostupne usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika koji se nude u toj državi članici i/ili u drugim državama članicama.
- 23 Članak 25. Direktive o univerzalnoj usluzi dio je njezina Poglavlja IV. posvećenog interesima i pravima krajnjih korisnika. Prema stavku 1. te odredbe države članice osiguravaju pravo pretplatnika javno dostupnih telefonskih usluga na upisivanje u javno dostupan imenik naveden u članku 5. stavku 1. točki (a) te direktive i da operatori usluge upita vezanih uz imenik i/ili imenike u skladu s člankom 25. stavkom 2. iste direktive imaju pravo pristupa njihovim podacima.
- 24 Što se tiče stavljanja na raspolaganje informacija o pretplatnicima pružateljima usluga upita vezanih uz imenik i/ili imenike, iz teksta članka 25. stavka 2. Direktive o univerzalnoj usluzi proizlazi da se ta odredba odnosi na sve razumne zahtjeve za stavljanje na raspolaganje u svrhu pružanja javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskog imenika. Usto, ta odredba određuje da se navedeno stavljanje na raspolaganje mora izvršiti bez diskriminacije.
- 25 Iz tog teksta također proizlazi da ta odredba ne razlikuje situacije ovisno o tome je li zahtjev za stavljanje na raspolaganje podataka o pretplatnicima uputio poduzetnik s poslovnim nastanom u istoj državi članici u kojoj poslovni nastan ima i poduzetnik kojem je zahtjev upućen ili je taj zahtjev uputio poduzetnik s poslovnim nastanom u državi članici koja je različita od one poslovnog nastana poduzetnika adresata navedenog zahtjeva.
- 26 To nerazlikovanje u skladu je s ciljem Direktive o univerzalnoj usluzi kojim se želi, prema njezinu članku 1. stavku 1., osobito osigurati dostupnost kvalitetnih usluga s javnim pristupom na području cijele Unije putem djelotvornog tržišnog natjecanja i mogućnosti izbora i poboljšati okolnosti u kojima na tržištu potrebe krajnjih korisnika nisu uspješno zadovoljene, kao i s posebnim ciljem članka 25. stavka 2. te Direktive o univerzalnoj usluzi kojim se osobito želi osigurati poštovanje obveze pružanja univerzalne usluge predviđene u članku 5. stavku 1. navedene direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2011., Deutsche Telekom, C-543/09, EU:C:2011:279, t. 35.).

- 27 U tom je pogledu Sud već utvrdio, u točki 36. presude od 5. svibnja 2011., Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279), pozivajući se na uvodnu izjavu 35. Direktive o univerzalnoj usluzi da na konkurentnom tržištu obveza poduzetnika koji dodjeljuju telefonske brojeve da dostave podatke o vlastitim pretplatnicima, sukladno članku 25. stavku 2. te direktive, načelno dopušta ne samo poduzetniku koji je određen za poštovanje obveze pružanja univerzalne usluge predviđene u članku 5. stavku 1. navedene direktive, već također i svakom pružatelju telefonskih usluga, da uspostavi iscrpnu bazu podataka i razvije svoje aktivnosti na tržištu usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskog imenika. U tom je pogledu dovoljno da dotični pružatelj usluge od svakog poduzetnika koji dodjeljuje brojeve telefona zatraži relevantne podatke o njegovim pretplatnicima.
- 28 Međutim, tumačenje članka 25. stavka 2. Direktive o univerzalnoj usluzi, prema kojoj se ta odredba odnosi samo na razumne zahtjeve koje su uputili poduzetnici s poslovnim nastanom u državi članici u kojoj poslovni nastan imaju poduzetnici koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima, protivno je cilju osiguravanja dostupnosti, u cijeloj Uniji, kvalitetnih usluga krajnjim korisnicima zahvaljujući stvarnom tržišnom natjecanju i, osobito, cilju poštovanja obveze pružanja univerzalne usluge predviđene u članku 5. stavku 1. Direktive o univerzalnoj usluzi, koji osobito podrazumijeva stavljanje barem cjelokupnog imenika na raspolaganje krajnjim korisnicima.
- 29 Nadalje, kao što je istaknuto u točki 24. ove presude, članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi zahtijeva da poduzetnici koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima udovolje svim razumnim zahtjevima za stavljanje na raspolaganje relevantnih informacija u svrhu pružanja javno dostupne usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika bez diskriminacije. Međutim, odbijanje poduzetnika koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima u Nizozemskoj da stave na raspolaganje podnositeljima zahtjeva podatke o svojim pretplatnicima samo zato što imaju poslovni nastan u drugoj državi članici nije u skladu s tim zahtjevom.
- 30 S obzirom na sve prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi treba tumačiti na način da pojam „zahtjevi” iz tog članka podrazumijeva i zahtjev koji je podnio poduzetnik s poslovnim nastanom u državi članici različitoj od one u kojoj imaju poslovni nastan poduzetnici koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima, koji traži relevantne informacije kojima raspolažu ti poduzetnici u svrhu pružanja javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika u toj državi članici i/ili u drugim državama članicama.

Drugo pitanje

- 31 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi tumačiti na način da mu se protivi to da poduzetnik, koji dodjeljuje brojeve telefona pretplatnicima i koji je na temelju nacionalnog propisa obavezan pribaviti pristanak tih pretplatnika za korištenje njihovih podataka u svrhu pružanja usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika, upućuje taj zahtjev na način da navedeni pretplatnici različito izražavaju pristanak za to korištenje ovisno o državi članici u kojoj poduzetnici koji mogu tražiti informacije obuhvaćene tom odredbom pružaju usluge.
- 32 Sukladno članku 25. stavku 2. Direktive o univerzalnoj usluzi, države članice obvezne su osigurati da svi poduzetnici koji dodjeljuju telefonske brojeve pretplatnicima ispunjavaju sve razumne zahtjeve za objavljivanje relevantnih podataka u obliku oko kojega su se sve strane usuglasile, pod uvjetima koji su poštene, objektivni, ekonomični i nediskriminirajući, sve s ciljem pružanja javno dostupnih usluga službe davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika. Usto, iz članka 25. stavka 5. te direktive proizlazi da se stavak 2. navedenog članka primjenjuje „u skladu sa zahtjevima zakonodavstva [Unije] o zaštiti osobnih podataka i privatnosti, posebno člankom 12. [Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama]”.

- 33 Slijedi da, u svrhu odgovora na drugo pitanje, valja također ispitati zahtijeva li članak 12. stavak 2. potonje direktive poseban pretplatnikov pristanak za to da poduzetnik koji dodjeljuje brojeve telefona pretplatnicima prenese njegove osobne podatke trećem poduzetniku čija se aktivnost sastoji od pružanja javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika u državi članici u kojoj taj pretplatnik ne boravi.
- 34 U tom pogledu valja podsjetiti da je Sud u točki 67. presude od 5. svibnja 2011., Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279), presudio da članak 12. navedene direktive treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis koji propisuje obvezu poduzetnika koji objavljuje javne imenike da osobne podatke koje posjeduje o pretplatnicima drugih pružatelja telefonskih usluga prenese trećem poduzetniku čija se aktivnost sastoji od objave javnog tiskanog ili elektroničkog imenika odnosno od stavljanja na raspolaganje takvih imenika putem usluge davanja obavijesti a da se prilikom takvog prijenosa ne zahtijeva novi pristanak pretplatnika. Međutim, s jedne strane, potonje treba obavijestiti o svrsi uvrštavanja njihovih podataka u javni imenik prije prvog uvrštavanja kao i o činjenici da postoji mogućnost da će ti podaci biti priopćeni drugom pružatelju telefonskih usluga i, s druge strane, treba zajamčiti da se navedeni podaci nakon prijenosa neće koristiti u druge svrhe osim onih za koje su bili prikupljeni prilikom prvog objavljivanja.
- 35 Da bi došao do tog zaključka, Sud je u pogledu uvodne izjave 39. i teksta članka 12. stavaka 2. i 3. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama utvrdio da ako je poduzetnik, koje je pretplatniku dodijelilo telefonski broj obavijestilo tog pretplatnika o mogućnosti dostave njegovih osobnih podataka trećem poduzetniku u svrhu njihove objave u javnom imeniku i ako je on pristao na objavu tih podataka u takvom imeniku, on ne mora ponovno dati pristanak za dostavu tih istih podataka drugom poduzetniku u cilju objave tiskanog ili elektroničkog imenika odnosno stavljanja takvih imenika na raspolaganje posredstvom usluge davanja obavijesti o brojevima pretplatnika ako je zajamčeno da se dotičnim podacima neće koristiti u druge svrhe osim onih u koje su bili prikupljeni s ciljem njihove prve objave. Naime, pristanak pretplatnika, na temelju članka 12. stavka 2. te direktive, koji je valjano informiran, za objavu njegovih osobnih podataka u javnom imeniku veže se uz cilj te objave i proteže se na svaku daljnju obradu tih podataka od strane trećih poduzetnika aktivnih na tržištu javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika dostupnih javnosti i imenika ako ta obrada ima istu svrhu. Sud je u tom pogledu precizirao da tekst članka 12. stavka 2. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama ne dopušta utvrditi da pretplatnik ima selektivno pravo odluke u korist određenih pružatelja javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2011., Deutsche Telekom, C-543/09, EU:C:2011:279, t. 62. do 65.).
- 36 Sud je dodao da, ako je pretplatnik pristao na dostavu svojih osobnih podataka određenom poduzetnik u svrhu njihove objave u javnom imeniku tog poduzetnika, dostava tih istih podataka drugom poduzetniku u cilju objave javnog imenika bez novog pristanka tog pretplatnika ne može bitno ugroziti bit prava zaštite osobnih podataka, kako je priznato u članku 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2011., Deutsche Telekom, C-543/09, EU:C:2011:279, t. 66.).
- 37 Iz tih elemenata proizlazi da je svrha prve objave pretplatnikovih osobnih podataka na koju je pristao odlučujuća za ocjenu opsega tog pristanka. U tom pogledu valja istaknuti da članak 12. stavak 3. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama predviđa da države članice mogu zahtijevati da se od pretplatnika traži dodatni pristanak za bilo koju svrhu javnog telefonskog imenika, osim traženja kontaktnih podataka o osobama na temelju njihova imena i, gdje je to potrebno, minimuma drugih identifikatora.

- 38 Usto valja ustvrditi da, bez obzira na mjesto poslovnog nastana u Uniji, poduzetnik koji pruža javno dostupnu uslugu davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika djeluje unutar široko usklađenog zakonodavnog okvira koji osigurava da se u čitavoj Uniji poštuju isti zahtjevi u području zaštite osobnih podataka pretplatnika, kao što proizlazi iz članka 25. stavka 5. Direktive o univerzalnoj usluzi, kao i iz članka 1. stavka 1. i članka 12. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama.
- 39 U tim okolnostima, kao što je istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 40. i 41. svojeg mišljenja, ne smije se različito postupati ovisno o tome ima li poduzetnik koji traži prijenos osobnih podataka pretplatnikâ poslovni nastan na području njihove države članice ili u drugoj državi članici ako taj poduzetnik prikuplja te podatke u svrhe identične onima u koje su oni bili prikupljeni prilikom prve objave i ako je, slijedom toga, taj prijenos obuhvaćen pristankom pretplatnika.
- 40 Zbog toga, uzimajući u obzir ta razmatranja i ona iznesena u točkama 23. do 30. ove presude, poduzetnik koji svojim pretplatnicima dodjeljuje telefonske brojeve ne mora pretplatniku uputiti zahtjev za pristanak kojim bi pretplatnik izrazio svoj pristanak na različit način ovisno o državi članici u koju bi se njegovi podaci mogli uputiti.
- 41 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 25. stavak 2. Direktive o univerzalnoj usluzi treba tumačiti na način da mu se protivi to da poduzetnik koji dodjeljuje brojeve telefona pretplatnicima i koji je na temelju nacionalnog propisa obavezan pribaviti pristanak tih pretplatnika za korištenje njihovih podataka u svrhu pružanja usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika upućuje taj zahtjev na način da navedeni pretplatnici različito izražavaju pristanak za to korištenje ovisno o državi članici u kojoj poduzetnici koji mogu tražiti informacije obuhvaćene tom odredbom pružaju usluge.

Troškovi

- 42 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 25. stavak 2. Direktive 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009., treba tumačiti na način da pojam „zahtjevi” iz tog članka podrazumijeva i zahtjev koji je podnio poduzetnik s poslovnim nastanom u državi članici različitoj od one u kojoj imaju poslovni nastan poduzetnici koji dodjeljuju brojeve telefona pretplatnicima, koji traži relevantne informacije kojima raspolažu ti poduzetnici u svrhu pružanja javno dostupnih usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i telefonskih imenika u toj državi članici i/ili u drugim državama članicama.**
- 2. Članak 25. stavak 2. Direktive 2002/22, kako je izmijenjena Direktivom 2009/136, treba tumačiti na način da mu se protivi to da poduzetnik koji dodjeljuje brojeve telefona pretplatnicima i koji je na temelju nacionalnog propisa obavezan pribaviti pristanak tih pretplatnika za korištenje njihovih podataka u svrhu pružanja usluga davanja obavijesti o brojevima pretplatnika i imenika upućuje taj zahtjev na način da navedeni pretplatnici različito izražavaju pristanak za to korištenje ovisno o državi članici u kojoj poduzetnici koji mogu tražiti informacije obuhvaćene tom odredbom pružaju usluge.**

Potpisi